

Adevărul Literar și Artistic

FONDATORI: AL. V. BELDIMAN 1886—1897, GONST. MILLE 1897—1920

Prim-redactor: EMIL D. FAGURE

Filosofii să fie regi, regii, filosofi. PLATON

Către intelectuali

S'a sâvnit că specia aceasta a devenit dela o vreme, foarte rară. Cred că e o sifire falsă sau cel puțin exagerată, venită dintr'un lagăr anti-intelectual.

Si e falsă fiindcă intelectuali sunt un neam foarte vechiu și ca atare indstructibil. Că se trag din Abel ori se trag din Cain doinde de cine o sustine, dar în d'finitiv e indiferent.

Către intelectuali nostri, mulți ori puțin, en hausse sau en baisse, am de adresat câteva rânduri.

În mahalăii îndepărtate, pe la școli, pe la completuri, prin diverse întruniri se adună norod în fiecare Duminică. Printre lăutari, printre cântăce și jocuri, în această multi-me căruțată să petreacă, am cuterizat să pătrund și să dau glas gurii mele.

Le-am spus lucruri simple, învățuri ca să le zic așa oficiale, le-am povestit de una, de alta, dar întof-deună câte ceva cu totul nou pentru dânsii, câte ceva care le înălță puțin sufletul și inima și le îmbogățea mîntea.

Le-am spus lucruri simple, învățuri ca să le zic așa oficiale, le-am povestit de una, de alta, dar întof-deună câte ceva cu totul nou pentru dânsii, câte ceva care le înălță puțin sufletul și inima și le îmbogățea mîntea.

Hamlet și Horațiu

Delacroix

(vezi „Insemnări“)

Cum scria Caragiiale

Cu două scrisori inedite de Caragiiale

Adevărul Literar, analizând ultimul volum al d-lui D. Pătrășcanu: „Strategie și o excursiune de plăcere, observă, cu multă dreptate, că d-lui D. Pătrășcanu îi lipsește „lăpidarismul aceluși stil, în care nu poate lipsi o virgula și darul de a concentra în câteva pagini o comedie întreagă. Două însușiri pe cari le avea Caragiiale. Cauza acestei inferiorități a d-lui Pătrășcanu față de Caragiiale ar fi datorită faptului că, cel dintâi, scriind, pe măsură ce termină o pagină, aceasta și zboară la tipograf, pe când Caragiiale vedea și vedea fiecare pagină și numai după multe conecuri și refaceri scria o „pagină pe curat“.

atâtea manifestări de dragoste, să mai zic că munca mea n'a fost răsplătită? Aș fi un ingrat fără inimă.

Nu! Nu pot fi îndestul de recunoscător binevoitorilor mei și între aceștia te număr de d-ta, între întâiele rânduri, și viu printr'aceasta să-ți mulțumesc din inimă pentru grațioasa d-tale atențiune.

Când, obosit de citirea prozei mele, vrei, cu alt procedeu, mai expeditiv și mai puțin obositor, să evoci o viziune din patria română, să te înveți eu ce să faci, îată: „Fă foarte cald în odaie: toarnă două trei pahare de vodcă pe fața mesei. În căldură, are să se evaporeze alcoolul, umplând odaia cu o emanațiune subtilă: chiamă apoi pe lăutarul „d-tale și pune-l să ți cânte, de unul singur, în surdina, dar cu brio, ritmo risoluta e ben marcato: „Cine te-a făcut pe tina Tudorigo lele... etc.“

Dumneata, lungii pe canapea, aruncă ochii pe discursul vreunui tribun dacoroman... Inceți-inceți, ai să simți o moleșală delicioasă în tot trupul; are să te apuce o moțială irezistibilă, și ai să simți mirosul de țuică respităte, de gogoși prăjite în ulei, de cârnați și de fleici arse la grătar; ai să simți gustul lipicios de țurtă dulce... și ai să începi e te apăra de muște... muște, multe muște, ce de muște!

Dr. I. DUSCIAN

Stimate și iubite prietene Dușciene,

Ieartă-mă că, dintre toți prietenii cari m'au felicitat de ziua mea, pe dumneata te-am lăsat să-ți răspund la urmă: asta am făcut-o din pricină că am cu dumneata de vorbit mai înțelepe. Iată.

Mai întâiu doresc să te găsesc, pe malurile Svislociului, sănătos și vesel aceste rânduri, prin cari viu a-ți mulțumii că de așa departe te-ai gândit la mine. Ați de delicată atențiune din partea unui spirit distins, ca al dumitale îmi face multă onoare. Și apoi mai zici dumneata că munca mea grea este nerăsplătită! De gree, ce-i dreptul nu prea e ușor! Căci e miglăosă. Dar, gândeste-te, care meserie subțire nu e miglăosă — și prin urmare, greu? Îi trebuie multă răbdare, firește și multă încredințare cui-va până să poți birui rezistența materialului chaotic al Naturii celei fără margini care, ca divină și eternă ce este, n'are logică nici intențiune, și, cu hotărâre intențiune umană, să-l ordoneze în margini date într'un chip logic. Numai Dumnezeu și Compania luminatului știu cât costă o pacină scrisă înserisit pe curat. Grea muncă, adevărat!

De șteară-mă că, între toți prietenii cari m'au felicitat de ziua mea, pe dumneata te-am lăsat să-ți răspund la urmă: asta am făcut-o din pricină că am cu dumneata de vorbit mai înțelepe. Iată.

Îi mărturisesc că dacă eram copilul unei familii bogate și de nume strălucit, aș fi luat toate manifestările de dragoste ce mi s'au arătat zilele acestea ca o adulațiune nevreținică să desțepie în sufletul meu cea mai slabă miscare de recunoștiință. Dar mă știu ce copil și căci unii am fost, neapărănd de la răposării mei părinți — Dumnezeu să-i odihnească! — de cât sănătate. Așa dar, îată cu atâtea și

Numele răsușurii care traversează orașul Minsk. Nr. I. D.

Schöneberg bei Berlin, Innsbruckerstr., I 8/21 febr. 1912.

Stimate confrate,

Te rog binevoește ca îndată ce primești aceste rânduri să spui la administrația „Ordinei” să înceze a mi trimite gazeta ale Berlin-Wilmersdorf, — de oare-ce de poimaine chiar sunt pe drum către București.

Am să te mai rog ceva, dacă mi e prea tărziu: nu tipări scrisorile prefațate... până nu viu eu (cel mai târziu mercuri, joi, 27-28 febr.) Dar neresplătită? — Ieartă, drăcu! doctore, n'ai dreptate cel puțin într-o dată să-mi vorbești în treburile și altele a când vorbești unde te vede atâtea lume străină.

Până la revedere, o strănare de mână de la al d-tale devotat CARAGIAILE

luni 18 febr. (2 martie) 908.

La Minsk era un lăutar român, despre care îi scrisese lui Caragiiale și pe care îl cunoștea din București. Nr. I. D.

Scrisorile prefațate la volumul meu, și pe care am publicat-o în unul din ultimele numere ale Adevărului Literar, Dr. I. Duscian.

Opera de artă Ocheanidele

Nu însemnează nimic, opera de artă, care nu exprimă o idee. Adresându-te oricărui simț, trebuie să pătrunzi până la spirit, până la suflet, ducându-l o gândire, sau un sentiment capabil de a mișca sau de a înălța.

„In lanca de tarbare perle Și lacul cleștarari Comoara de lacrimi ne-o plîngem Pe sterpele darari.

Noile teorii asupra materiei

De multe din teoriile ce au dominat în știință până acumă câțiva ani, începem a vedea că unele sînt învechite, că unele sînt în contradicțiune cu celelalte, că unele sînt în contradicțiune cu faptele.

relativ cu noi, căci în infinitul spațiului nu există nici mare, nici mic. Așa, câte-va exemple, numai de curiozitate. Trebuie 6—7 milioane de bacterii pentru a avea greutatea unui miligram. Profesorul Mac-Endrick observă că un germen organic conține în mod absolut necesar un număr imens de molecule.

au radio-activitate, bine-înțeles în care se găsesc și o viteză extremă. În jurul unei mici cantități de elemente pozitive s'ar învîrta cu o viteză de viteză mîl de electroni negativi. Totul ar constitui un atom reprezentat astfel în fel de sistem planetar solar în miniatură.